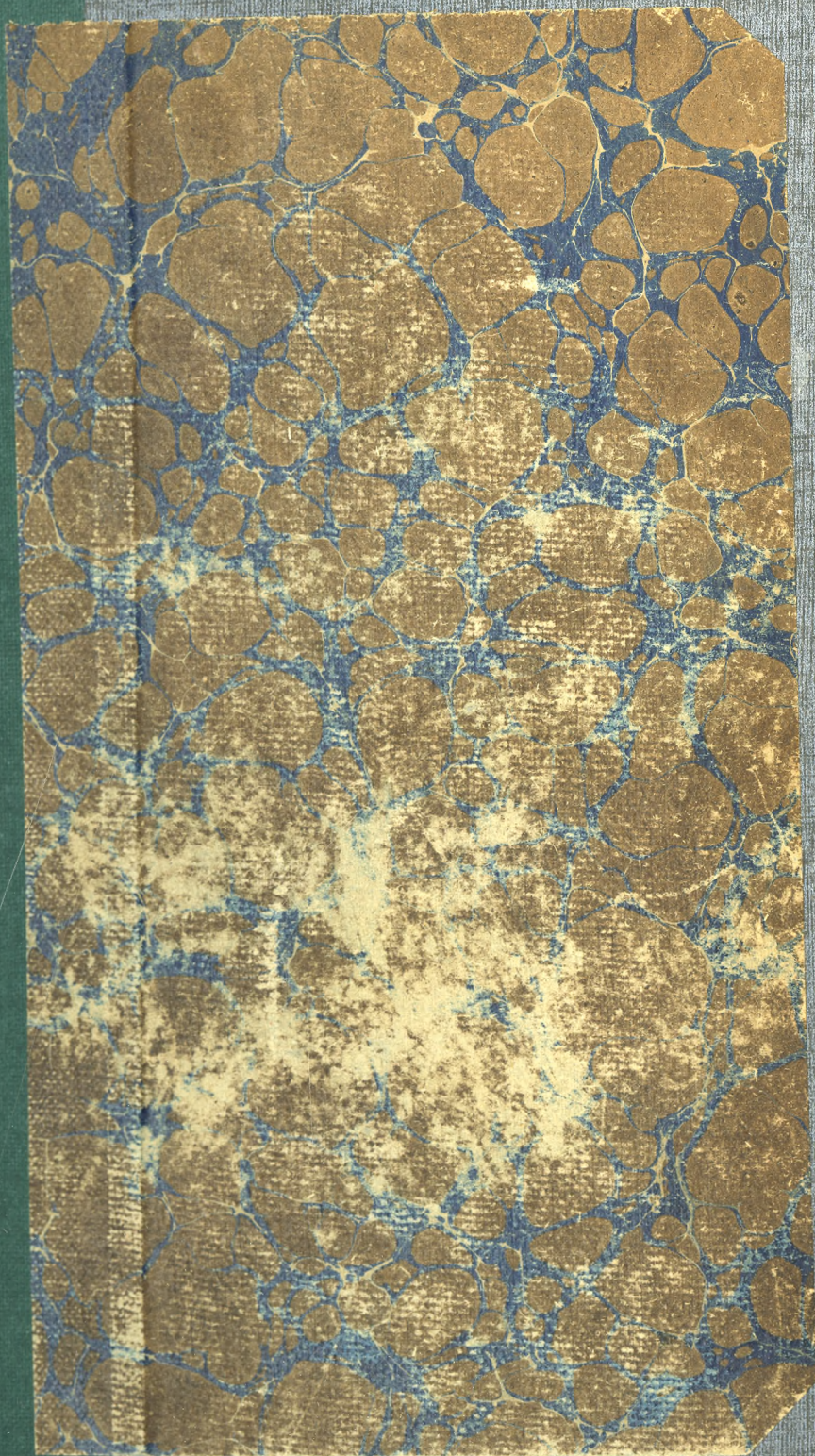

Politikai
röpiratok.

163.

163

1657

✓ HONT VÁRMEGYE

STATUTUMAINAK

KIDOLGOZÁSÁVAL MEGBIZOTT VÁLASZTMÁNY

JAVASLATA.

4.

P E S T.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV MAGY. AKAD. KÖNYVNYOMDÁSZNÁL.

1868.

HOOT YARNERYE
TATTALIA

KIDOLONGSAYAN NEGOSYAT TATAYAN

JAVASATA

TEST

WATGHT-EMERGENCY BOARD AGENT FOR KIDOLONGSAYAN

1988

Hont vármegye statutumainak kidolgozásával megbízott választmány javaslata.

I.

Tanácskozmányi ügyrend.

1. §.

Rendes közgyűlések évenként négyszer tartatnak, minden közgyűlés első napján kitűzetik a következő közgyűlés határnapja.

2. §.

A közgyűlés határnapja a szomszéd megyékkel közöltetik, a megyében pedig köröztetés által közhirrététeik.

3. §.

Az évnegyedes r. közgyűléseken kívül az elnök a bizottmányt renden kívül is összehivathatja, midőn rögtön intézkedést igénylő fontosabb ügyek elintézése az alispán hatáskörét túlhaladja.

4. §.

A rendkívüli közgyűlés határnapja legalább 8 nappal elébb per 9 cultellos közhirrététeik, s a rendkívüli közgyűlést összehívó levelekben, a tárgynak, mely miatt

a bizottmány összehivatik megjelölni kell, mely tárgyon kívül azon alkalommal egyéb tárgyat tanácskozmány alá venni nem lehet.

5. §.

A bizottmányi közgyűlés rendes elnöke a főispán, kit távollétében az alispánok helyettesítenek.

6. §.

A bizottmányi közgyűlésben, ha az 1848. XVI. t. cz. d) pontjában említett elnökök akadályozva lennének, a főszolgabírák elnökölnék azon sorban, melyben a legutóbbi tisztújítás alkalmával megválasztottak.

7. §.

A gyűlést csak az elnök nyithatja meg és oszlathatja fel.

8. §.

Az elintézendő tárgyak a következő sorrendbe vétetnek fel :

1) Évnegyedes jelentése az első alispánnak a megyei állapotokról.

2) Közjogi ügyek és kormányrendeletek.

3) Hatósági levelezések, ezekkel kapcsolatos vagy

4) Tiszti jelentések.

önálló indítványok.

5) Az alispánok által elnöki hatóságokhoz képest önfelelősségük mellett tett intézkedésekről vitt jegyzőkönyv kivonatias felolvasása.

6) Magán-kérvények.

7) Scontro.

Az önálló indítványok írásban adandók be az elnöknek, s ezek a következő napon, — az utolsó napon beadattak pedig a legközelebbi közgyűlésen tárgyalat-

nak. Napirendre térés által az indítvány mellőztethetik. A tárgyalandó ügyek jegyzéke a közgyűlés tartása előtt 8 nappal nyilvánosan kifüggesztetik.

9. §.

A bizottmány közgyűlései nyilvánosak, de a tanácskozmányban csak bizottmányi tagok vehetnek részt.

10. §.

Mindaddig, míg egy tárgyban végzés nem hozott, más tárgyról szólni, vagy egyéb indítványt tenni nem lehet.

11. §.

A bizottmányi tagok azon sorrendben szólnak, a mint a szólásra följegyeztették magukat, vagy e részben szándékukat felállással jelölték. A szólni kívánók névjegyzékével egy jegyző bizatik meg, a ki a följegyzetteket sorrendben szólásra fölhívja.

12. §.

Egy tárgyhöz többször szólni csak azon esetben lehet, ha valaki személyes megtámadásra kíván felelni, vagy a tanácskozmányi rendszabályokra hivatkozni. Nem különben minden indítványozó megtámadott indítványát, a határozat kimondása előtt még egyszer védheti.

13. §.

Az elnök bármikor felszólalhat.

14. §.

Tárgyalás közben lehet napirendre térést indítványozni.

15. §.

A szót beszédében megszakítani nem lehet, ezen jog kizárólag az elnököt illeti.

16. §.

A közgyűlés folyama alatt hozott határozatok ugyanazon egy gyűlés folyama alatt semmi szín alatt meg nem változtatathatók.

17. §.

A sértő kifejezést használó, vagy illetlen viseletet tanúsító bizottmányi tag ellen a széksértési kereset elrendelésének törvényes gyakorlata fentartatik.

18. §.

Arra, hogy a bizottmány határozatot hozhasson, 40 tag jelenléte szükségeltetik.

19. §.

Ha az elnök a bizottmány többségének nézetét nyilvánvalólag ki nem tudja, vagy a szavazást 15 tag szóval vagy írásban kívánja, a végzést szavazás mellett mondja ki, a mi az időközbenelő forduló tiszti választásokra nézve is érvényes.

20. §.

A szavazás egy az elnök által kinevezett szavazatszedő bizottság előtt történik.

21. §.

Szavazás közben beszédet tartani, vagy a szavazatot inkodolni nem lehet.

22. §.

Határozatok ellen óvás, vagy ellentmondásnak nincsen helye.

23. §.

Az elnök csak a szavazatok egyenlősége esetében szavaz.

24. §.

Hallgatóságnak hely, egyedül a karzatokon engedtetik, mindaddig azonban, míg a roskatag megyei terem karzatja a hallgatóság részére kijavíttatik, ezek számára a terem egy része a korlátokon kívül fentartatik, és ennek kivitele az elnökségre bízatik.

25. §.

Ha a hallgatóság közül bárki a csendet zavarja, és rendreutasítás után a csendzavarás ismételtetik, úgy egyes hallgatók, mint — szükség esetében — az összes hallgatóság eltávolíttathatik.

26. §.

A közgyűlésekben az előbbeni napon hozott fontosabb végzések, és ezek folytában teendő felírások mindenkor a következő napi ülésben hitelesítendőek.

27. §.

A közgyűlés befejezése után egy hét a jegyzőkönyv pontos szerkesztésére a jegyzői karnak fenhagyatik, és a hitelesítő közgyűlés határnapja elhez képest az utolsó napi gyűlés alkalmával kitűzetik.

28. §.

A hitelesítő gyűlésben minden bizottmányi tag részt vehet, de hogy az érvényesen működhessék, az elnöklő alispán, szolgabíró, esküdt, tiszti ügyész, és jegyzőn kívül 7 tag jelenléte szükségeltetik, kik minden közgyűlés alkalmával erre különösen kineveztetnek, s kettő közülök a hitelesített jegyzőkönyvet aláírja.

29. §.

Ezen szabályrendeletek érvénye, az e részben hozandó országos törvények életbe léptetéseig, fentartatik, és azokat megváltoztatni nem lehet.

30. §.

A közgyűlésekre minden tisztviselő megjelenni tartozik.

II.**Közigazgatási rendszabályok.**

1. §.

A megyei közigazgatást, a törvények és azokkal megegyezőleg kiadott felsőbbi rendeletek szerint a megyei bizottmány gyakorolja évnegyedenként megtartatni szokott közgyűléseiben.

2. §.

Nehogy a közgyűlések közti időközökben érkezett és sürgős intézkedést igénylő ügyek elintézése a legközelebbi közgyűlésig haladást szenvedjen, az első alispán megyei végzés erejével saját felelősségének

terhe alatt ezen ügyekben közgyűlési hatalommal intézkedhetni felruháztatván, az általa ezen elnöki hatáskörében tett minden intézkedésekről külön elnöki jegyzőkönyvet vezetni, s ezt — kivonatosan szerkesztve — minden közgyűlésben előterjeszteni tartozik; tett intézkedéseinek hatálya csak is azon időközig terjed.

3. §.

A közjogi ügyeket tárgyzó felsőbb rendeletek, és a törvényhatóságok levelezései, valamint az időközben szükségesnek mutakozó tiszti végleges áthelyezések, a közgyűlés határozatának mindenkor fentartatnak.

4. §.

Az első alispán e szerint, mint a megye időszakonkénti kormányzója ezen hatásköréhez képest:

a) Az ő felségétől, a m. kir. ministeriumoktól, a törvényhatóságoktól érkezett minden némű rendeletet, nemkülönben egyesek által akárminémű ügyben benyújtott folyamodásokat kezeihez veszi, az általa — saját felelősségével — elintézendőket külön elnöki jegyzőkönyvbe igtatja, a közgyűlés által tárgyalandókat pedig külön jegyzék mellett előterjesztés végett, a jegyzői hivatalnak kiadja.

b) A jegyzői hivatalra felügyel, hogy minden a közgyűlés számára fentartott tárgy előterjesztessék, minden a vármegyétől küldendő felirások és levelezések, a végzésnek megfelelőleg sikeresítsenek; mi végből az általa felbontott és közgyűlés elé utalt ügydarabok jegyzéke néki a jegyzői hivatal által, a közgyűlés határnapja előtt egy héttel „látomázás“ végett bemutatattatik, úgy szinte a vármegyétől küldendő felira-

tok, és fogalmazataik ellenőrzés és lepecsételés végett hozzája vitetnek.

c) A megyei szolgák bérét, a ruházatjaikra fordított költségeket, a megyei házak kiigazítása körül előfordult munkaért benyújtott árjegyzékeket, valamint a megyei bizottmány évi költségvetésében foglalt, s a m. kir. belügyminiszterium által megerősített megyei egyéb kiadásokat, számvevői alvizsgálás után, a megyei házipénztárból kiutalványozza.

d) Felügyel, hogy a közhatározatok a jegyzők által az illető tisztviseleknek a jegyzőkönyv hitelesítése után legfeljebb egy hét alatt szétküldessenek; — a tisztviselek pedig azoknak fogamatot szerezzenek, őket hivatali mulasztásaikért kérdőre vonhatja; s ha az intés nem használ, a közelebbi közgyűlésnek bejelenteni, hatalmában, sőt köteleességében áll.

5. §.

Az első alispán továbbá — mint a megyei bizottmány első tisztviseleje — a megyei határozatok által meghagyottakat végrehajtani — felelőség terhe alatt — tartozik. Ilyetén köteleességei ezek :

a) A megye hivatalos pecsétje hűségére lévén bizva, azt senkinek másnak át nem adhatja. Ennélfogva a legszorosabb felelet terhe alatt felügyelni köteles : hogy az csak oly levelekre és bizonyítványokra nyomassék, melyek a közgyűlésekben határozatnak el.

b) Felügyel, hogy a megyei házipénztár, a megyei közvagyon, a letéti árvapénztár biztosítva legyen, — mi végből köteleességében áll a megyei pénztárt — megelőzőtt bejelentés nélkül, — évenként legalább négy ízben megvizsgálni, s annak tapasztalt állapotáról a közgyűlésnek jelentést tenni; különben ezen

kötelességének mulasztásából származott következményekért felelős.

c) Köteles a megyei állapotokról a megyei bizottmány közgyűléseiben jelentést tenni.

d) Azon szakbizottmányok, melyeknek elnöke, a szükség szerint általa mindenkor összehívandók, s vezérlete alatt állván, működésük általa eszközözlendő.

e) Felügyelni tartozik, hogy a járási, kerületi tisztviselők hivatalos ügyeiket rendszeresen kezeljék, minél fogva erről magának időszakonként személyes meggyőződést szerezni tartozik.

6. §.

Hogy ha akár betegség, akár a közgyűlés határozatával nyert hosszabb szabadságidő miatt az első alispán hivatalát ideiglenesen elhagyni kényteleníttetnék, őt a 3-ik és 4-ik szakaszban foglalt hivatalos teendőkben, a másod alispán helyettesíti.

7. §.

A jegyzői hivatal és az irodai személyzet élén a főjegyző áll, ki az egésztestet kormányozza, és érettségig felelős.

8. §.

A jegyzői kar kötelessége :

a) A közgyűlésekben és szakválasztmányokban a tanácskozmány alá eső tárgyakat előterjeszteni, a közgyűlés végzéseit jegyzőkönyvileg összeszerkeszteni, a szakválasztmányok javaslatát kidolgozni, a felírásokat, és minden megyei levelezéseket fogalmazni, a tárgy fontosságához képest a közgyűlés folyama, vagy a következő napi gyűlésben hitelesíttetni, a meghitelesített

jegyzőkönyv végzéseit saját név aláírásával, a felirásokat és levelezéseket, a megye közönsége aláírással, és a megyei pecséttel ellátva 8 napok alatt rendeltetésük helyére szétküldeni. — Hogy ebbeli köteletségének a jegyzői hivatal azon pontossággal, melyet a jó rend és a rajta fekvő felelet terhe megkíván eleget tehessen :

b) A főjegyző köteles többféle jegyzőkönyvet tartani, és pedig :

I. Egyet, melybe az első alispántól a közgyűlés eléterjesztés végett átvett mindennemű ügydarabokat feljegyzi; s a gyűlés határnapja előtt azt az első alispán által láttomoztatván, nyilvános helyen közszemlére kiteszi, hogy minden bizottmányi tag, ha kívánja az előterjesztendő ügyekről magának megelőzőleg is tudomást szerezhessen.

II. Egyet, melyben első alispán által elnökieleg elintézendő ügydarabokat leiratja, azokat a jegyzői kar tagjai között kiosztja, s ugyan ezen jegyzőkönyvben a tett intézkedés tartalmát is kivonatossan feljegyezvén, a reájok kelt közgyűlési végzés napját, számát és tartalmát utána jegyzi. Ezen jegyzőkönyv a közgyűlés tartalma alatt a tiszti jelentések előtt felolvastatik, mely felolvasás után, ha a tett intézkedések a közgyűlés által jóváhagyatnak, azok iránt az első alispán felelősége megszűnik.

III. Egyet, melyben a tisztviselőknak, küldöttségnek, vagy egyes bizottmányi tagoknak kiadott végzéseket, számjaik és kiküldetés napjainak kitétele mellett bejegyzi, és a tudósítások nyilvántartása végett, a beérkezett jelentéseket pontosan és külön rovatban feltüntetvén, a hátralevő tudósításokat belőle kivonatilag a közgyűlésben felolvassa.

IV. Egyet, melybe a megyei házipénztárból ki-

utalványozott összegek tárgyilag és számokban feltüntetve foglaltassanak, és havonként sommáztassanak.

V. Végre külön jegyzőkönyvet tartozik vezetni a hazai és külföldi polgári- és váltó-törvényszékektől érkezett kézbesítési és végrehajtási iratokról.

9. §.

A főjegyző köteles gondoskodni, hogy az irattár rendszeresen kezeltessék, és lajstromoztassék, minden közgyűlés jegyzőkönyve két példányban leirattassék, melyek közül az egyikét a főispánnak, a másikat a belügyminiszteriumnak felküldeni tartozik.

10. §.

Minden év végével tartozik a jegyzőkönyveket összeszedni, s a hitelesített fogalmazatokkal összehasonlítva szükség szerint kiigazítani, s az ekként meghitelesített jegyzőkönyvet a megye hiteles pecsétjével megerősítve, lajstromozottan a bevégzett irományokkal együtt a levéltárba tétel végett az év első évnegyede közgyűlésében bemutatni.

11. §.

A jegyzői hivatal tagjainak, a megye székhelyén kell lenni, s eltávozni a kormányzó alispán tudta nélkül nem szabad.

12. §.

A levéltár épsége és rendben tartására főjegyző felügyelni köteleztetik.

13. §.

A megyei fontosabb közigazgatási szak ügyeire, a megyei közgyűlés által külön szak-választmányok ala-

kitatnak a bizottmányi tagok közül, mely szak-választmányok elnökei az alispánok, rendes tagjai a főjegyző, és a járási főbirák.

14. §.

Ezen szakválasztmányok feladatát képezi a szakmájukba vágó, és majdan közgyűlési tanácskozás alá terjesztendő ügyeket figyelemmel és tüzetesen megvitatni, s javaslatot dolgozván ki, a közgyűlésbeni tárgyalást megkönnyíteni.

15. §.

A szakválasztmányok előforduló szükség esetében az elnök által hivatnak egybe a választmányi tagokon, kívül azonban minden bizottmányi tagnak is megjelenni, és a tanácskozmányban részt venni jogában áll.

16. §.

A főszolgabírák közigazgatási hatóságát képezi az egész járásban a közbátorság és közegészség dolgára való felügyelés. Rendelkezésük alatt állanak a járási alszolgabírák, esküdtek, seborvos, és a bába, nem különben a községek előljárói.

Tartoznak felvigyázni.

a) Hogy az alszolgabírák és esküdtársaik a számukra kiadott utasításban foglalt kötelesegeiknek pontosan megfeleljenek, ellenkező esetben őket felelősségre vonhatják.

b) A járásbeli seborvos és bábák körüket helyesen betöltik-e? s ha a járásban akár embereket, akár állatokat pusztító ragály ütne ki, ugy a szükségés óvintézkedéseket rögtön megtételni, mint az első alispánnak jelentést tenni tartoznak.

c) A bitang állatoknál rendes jegyzőkönyvet vezetnek, s ennek példányát félévenként az első alispánnak betérjeszteni, továbbá a gazdátlanok elárvereztetéséből befolyt pénzeket, a gondviselési pénzek levonása után, a megyei házipénztárba beszállítani tartoznak.

d) A birságokról szintén külön jegyzőkönyvet vezetni, s azokat az első alispánnak tett jelentés mellett, a megyei pénztárba beküldeni kötelesek.

e) Kötelesek gondoskodni, hogy a nép által az adók pontosan befizetessenek, ez által a kényszer végrehajtás hátrányaitól megkíméltetvén; az adóknak kényszer eszközökkel végrehajtásánál pedig felügynelni, nehogy a végrehajtók visszaéléseket kövessenek el.

f) Felvigyáznak, hogy a községi előljárok, a községi vagyont, és pénzeket hiven kezeljék, minélfogva azokat minden év végével, személyesen, vagy a kerületi tisztviselők által a községi választmány jelenlétében megszámloltatni, s a számadások eredményét, a tett észrevételekkel felülvizsgálás végett minden év január 15-ig az első alispánhoz betérjeszteni kötelesek.

g) A községi számadások átvizsgálásánál egyszersmind a jövő évi községi költségvetést elkészíttetik, s azt saját javaslatukkal, észrevételeikkel ellátva szintén az első alispánhoz megerősítés végett beküldik.

h) Felügyelnek, hogy a községi faiskolák rendeltetésükhöz képest használtassanak.

i) Gondoskodnak, hogy a járásuk területén neta-láni átvonuló katonaság elszállásolása és ellátása hiányos ne legyen.

j) Szigoruan intézkedni kötelesek, hogy a községek birái a közlekedési, mellék- és mezei utakat és hidakat jó karban tartsák.

k) Kötelesek járásaiknak minden helységében

évenként legalább kétszer megjelenni, s azon alkalommal a községi jegyzőkönyveket megvizsgálni, valamint arról is meggyőződést szerezni, vajon az előljárók a felsőbb rendeleteket teljesítik-e, és vajon a községben a tűz-rendőri, és egészségügyi övrendszabályok nincsenek-e elhanyagolva?

l) Minden a községekben előforduló és tapasztalt rendetlenségeket hatáskörükhöz képest elintézni, a többire nézve pedig azonnal jelentést tenni kötelesek.

m) Kötelesek felügyelni, hogy a közmunkaerő — a megyei bizottmány határozatának megfelelően — a kerületi tisztviselők által összeíratassék, a megváltási pénzek minden év harmadik havában általuk behajtasanak, hozzájuk áttétessenek, melyeket ők egy járási kimutatásnak az első alispánhozi beterjesztése mellett, a megyei házipénztárba szállítanak.

n) Kötelesek intézkedni, hogy az utibiztosok által nekik havonkénti küldendő közmunka-erő kimutatásokban foglalt közmunka hátralékok haladéktalanul ledolgoztassanak.

17. §.

A szolgabírák — mint közigazgatási tisztviselők — egészen a fűszolgabíró kormányára alá vannak rendelve, minélfogva köteleztetnek :

a) A tőlök hozzájuk érkezett, úgyszinte egyéb felsőbb meghagyásokat mindenben pontosan és gyorsan teljesíteni.

b) Kerületjeikben a csavargó és útlevél nélküli gyanús emberekre felvigyáztatni, valamint a koldulásal elkövetettni szokott visszaéléseket megszüntetni, és ellenőriztetni.

c) Köteleességükben áll : a liszt, hús árszabályaira,

mindennemű mértékekre, és arra felügyelni, hogy az őr-
lési bér, és malom-vám iránt hozott határozatok megtartas-
sanak. Minden e tekintetben tapasztalt visszaéléseket saját
hatáskörükben pénzbírsággal megbüntetik, s a pénzt az al-
ispánnak tett jelentés mellett a házipénztárba megküldik.

d) Kötelesek a községekben a haláleseteket figye-
lemmel tartani, s ha valamely szüle után árvák marad-
tanak, erről az árva-hatóságnak azonnal jelentést tenni,
a teljesen vagyontalan árvák ellátásáról pedig, a me-
gyei bizottmány intézkedéseig is gondoskodni.

e) Kötelesek a kerületükbe eső községekben leg-
alább minden negyedévben egyszer megjelenni, a bírák
és jegyzőkre felügyelni, a közlekedési, mezői utakat és
hidakat jó karban tartani, a gyermekek iskoláztatását
ellenőrizni, a közmunka és egyéb elrendelt össze-
írásokat személyesen eszközteni, minden tapasztalt
rendetlenségeket azonnal megorvosolni, — közmunka
megváltási pénzeket évnegyedenként szigorúan be-
hajtatni, és a járási főbírónak jegyzék mellett be-
küldeni.

f) Tartoznak az anyakönyveket évnegyedenként
beszedni, a közgyűlésben előterjesztetni.

g) Személyesen felelősek arról, hogy a községi fa-
iskoláknak kirendelt térek, rendeltetésükhöz képest
használtassanak.

18. §.

Az esküdtek, mint a szolgabírák segédei, önálló
hatáskörrel nem bírván, felelet terhe alatt teljesíteni
tartoznak mindazokat, mikre nézve a fő- vagy alszolgá-
bírák által elutasítatnak.

19. §.

Tekintve azon körülményt, hogy a fenálló kivéte-

les viszonyokhoz képest a megyei évi közigazgatási és törvénykezési, valamint minden egyéb költségek havi részletekben a megállapított, és megerősített költségvetés szerint a m. kir. pénzügyministerium által küldetnek meg, s így a megyei bizottmány önálló házi-pénztárral jelenleg nem rendelkezik, a házipénztár kezelésére fenálló jelenlegi szabályrendeletek a megyéknek a törvényhozás útján való szervezése bekövetkeztéig, fen tartatnak, és a főpénztárnok köteles az alkalmazott könyvvézetést, és számvitelt oly pontosan kezelni, hogy a pénztár állapota naponkint a könyvitellel megegyező legyen. Tartozik az alispán rendeletére bármikor, minden megelőzött tudósítás nélkül számolni, minden netalán felmerülhető hiányokért első sorban felelőssé tétetvén. Ezen kívül köteles a főpénztárnok a megyei közmunka megváltásokból befolyó pénzekről külön számoló-könyvet vezetni, a befolyt pénzeket kezelni, s ezekről negyedévenként, a közgyűlés előtt 8 nappal egy kimutatást az első alispánnak, a számvevőség által láttomozottan betérjeszteni.

20. §.

A számvevők kötelesek az évi költségvetésnek tételeire való figyelemmel, minden hozzájuk véleményezés és érvényesítés végett áttett számlákat és kiadásokat záradékosan utalványozás végett ajánlani és érvényesíteni, mely nélkül azok az alispán által saját felelősségének terhe nélkül nem utalványozhatók. A számvevő hivatal e szerint a pénztári kezelés ellenőrségét is képezvén, minden a házipénztárt érdeklő bevétel és kiadásokról, értesítenie kell. Köteles a számvevői hivatal a házi-pénztár naponkénti bevételei- és kiadásairól külön jegyzőkönyveket a költségvetés rovallatai feltün-

tésével vezetni, havonkinti világlatba helyezni, a pénztári számvizsgálatnál jelen lenni, s úgy az előirt két havonkinti, mint az évi számadásokat, felterjesztés előtt megvizsgálni, és észrevételeivel ellátni. Ezen kívül köteles a megye kizárólagos vagyonát képező minden ügyeket, tőkepénzeket, a megye követelési és terhelő állapotát kellő világlatban tartani, s a szükséges okmányokat külön jegyzékbe foglaltan s ezen jegyzéket az első alispánnak beterjesztvén, a levéltárba letéteményezni.

21. §.

A megyei árva-vagyon és árvai pénzekről számadások átvizsgálása, nemkülönben a községi számadásoknak felülvizsgálása a számvevői hivatal kötelességét képezi, mely munkálatok eredményét, negyedévenként a megyei számvevői szék elnökének való kiadás végett az első alispánnak beterjeszti. A községi számadásokat a számvevőség fél év lefolyta alatt átvizsgálni köteles.

22. §.

Köteles a számvevő hivatal a járásokból beterjesztett közmunka-erő összeirási, és megváltási pénzekről szóló lajstromokból egy megyei átnézetet szerkeszteni, s három példányban leírva egy-egy példányt az első alispán- és főmérnöknek átszolgáltatni, a megváltási pénzekről szólót pedig a megyei házi főpénztárnoknak is megküldeni.

23. §.

A megyei számvevőszék megyei közgyűlés által választatik, és ülléseit minden évnegyedes közgyűlések alkalmával mindaddig folytatni köteles, míg az évne-

denként beadott ügyek általa teljesen el nem intéztettek. A számoltató székben szavazattal csak a kinevezett tagok birnak, különben a számoltató szék ülései nyilvánosak, és minden bizottmányi tag, mint hallgatóság jelen lehet

24. §.

A megyei utak és a megyei épületek a megyei főmérnök felügyelete alatt állanak, köteles e szerint a megyei főmérnök az utak és megyei épületek állapotáról magának időközönként személyes meggyőződést szerezni, a régi utak kijavítása és az újak építésére vonatkozólag műszaki terveket és költségvetést készíteni, a közmunka erőket a megyei utakra akként osztani be, hogy új utak építésére is közmunka erő felmaradjon; mindezen munkálatait, valamint a műtárgyak kijavítását vagy újbóli építését tárgyzókat is az úti választmánynak átvizsgálás végett bemutatni, mely e részbeni javaslatát kidolgozván, véghatározás iránt a közgyűlésnek bemutatja.

25. §.

A megyei épületek, és az utakon műtárgyak kijavítása vagy újbóli építése, a közgyűlés, által elfogadott terv és költségvetés szerint vállalkozók által árlejtés mellett eszközöltetik.

Az árlejtés a kellő formák megtartása mellett pecsételt, és az ajánlót kötelező ajánlatok által, vagy nyilván történő árlejtés mellett, a költségvetési összeg 10 százalék bánt-pénzkénti letételével az első alispán rendelete szerint és jelenlétében, vagy az erre általa kiküldött tisztviselő jelenlétében megtörténvén, a kiállított és két oldalulag kötelező árlejtési jegyzőkönyv négy

példányban szerkesztetik, s egyik az első alispánt illetvén, ki azt a legközelebbi közgyűlésnek bejelenti, s a levéltárba letéteményezteteti, a többi a számvevői hivatalnak, a főmérnöknek, valamint a vállalkozó félnek, a műszaki tervek kapcsában kiadatik. A munka befejezte után, az a főmérnök és a kiküldött törvényes bizonyosság által megvizsgáltatik, s ennek eredményéhez képest az esedékes összeg, a bánatpénz kiadása mellett a vállalkozónak a megyei közgyűlés, vagy ennek megbízásából az alispán által a megyei házipénztárból kiutaltványoztatik.

26. §.

Az utibiztosok, és útifelügyelők a főmérnök rendelkezése alatt állanak.

Kötelesek az utibiztosok a főmérnök minden műszaki rendeleteit pontosan teljesíteni, az utifelügyelők tevékenységére éberen felügyelni, és az engedetleneket a főmérnöknek bejelenteni. Az utibiztosok tartoznak a közmunka erőnek cél- és feladatszerű ledolgoztatására felügyelni, a ledolgozott és hátralevő munka mennyiségéről a főmérnök és járási főbíráknak havi, az első alispánnak, minden közgyűlést 8 nappal megelőzőleg negyedéves kimutatásokat beterjesztetni, és minden tapasztalt visszaélések és rendetlenségek, valamint ezek okairól jelentést tenni.

27. §.

A csendbiztos vezérlete alatt állanak a megyei közbiztonsági őrök, a pandurok. A csendbiztos köteles :

a) A járási és kerületi tisztviselőknek a közbiztonság ügyében hozzája menesztett rendeleteit pontosan teljesíteni.

b) A pandurok felett szigoruan őrködni, nehogy ezek a néppel illetlenül bánjanak, és feladatuk körén kívül eső ügyekbe, mint mértékvizsgálók beavatkozzanak.

c) őrködni továbbá a felett, hogy a pandurok a falukon a lakosságot ne zsarolják, és a közgyűlés által megszabott, és közhirrre tett árjegyzék mellett nekik kiszolgáltatott széna és zab árát az előljáróknak kifizesék, úgyszinte végrehajtások által a nekik megszabott napidíjakon föltul többet az előljáróktól ne követeljenek.

g) köteles felügyelni, hogy a gondviselésükre bizott rabokat emberséges bánásmódban részesítsék.

III.

Törvénykezési rendszabályok.

1. §.

A megyei törvényszék, mely négy osztályra, úgymint: polgári, árvás, telekkönyvi és fenyítő osztályra van felosztva a másod alispán vezetése alatt áll, kit akadályozása esetében a törvényszék első ülnöke mint helyettes elnök helyettesít.

2. §.

A törvényszék mind a négy osztálya rendszerint minden héten egyszer tartozik ülést tartani, s azt mindaddig folytatni, míg az előadásra készen lévő valamennyi ügydarabok elő nem adatnak.

Az elnöknek azonban jogában áll sürgős esetekben rendkívüli ülést bármikor összehívni.

3. §.

A beérkezett ügydarabokat az elnök osztja ki előadás végett, mire nézve méltányos egyenlőséget tartson szem előtt, s egyszersmind tekintettel legyen arra is, hogy minden ülnöknek alkalom nyujtassék, a törvényszéknél előforduló különféle ügyletekben foglalkozni.

4. §.

Tekintve, hogy a telekkönyvi ügydarabok napról-napra szaporodnak, és hogy ezeknek a közhitel érdekében lehető gyorsassággal való elintézése felette kívánatos, jövőre a telekkönyvi ügyek előadására két ülnök lesz alkalmazandó olyképen, mindazon által, hogy neki kívánatukra, vagy a mennyiben itteni elfoglaltságuk megengedi, más osztálybeli ügydarabok is osztassanak.

5. §.

Mindegyik előadó köteles a néki osztott munkát elfogadni.

E szabály alól kivételnek csak a törvényes akadályok esetében van helye.

6. §.

Minden ülnök a néki osztott ügydarabokat hozzá érkezésük időrendje szerint köteles előadni. Minthogy azonban lehetnek és vannak is olyan ügydarabok, melyek törvényszerint, vagy az ügy helyzeténél fogva gyors elintézést kívánnak, az ilyen ügydarabok az elnök utasítása folytán — vagy a nélkül is — soron kívül elsőbbségesen lesznek előadandók.

Különösen az ingatlan vagyona vezett végrehajtások gyorsítására, s ekként a hitel emelése tekinte-

téből, az ilyenmü végrehajtásokra vonatkozó minden beadványok s ügydarabok a beérkezési idő rendjére való tekintet nélkül haladéktalanul lesznek elintézendők. Ugy szintén a kereset-levelek első elintézése, (tárgyalási határnap kitűzése) is soron kívül azonnal történjék.

7. §.

Az árvás törvényszék üléseiben az árvapénztárnok és számvevő is részt vesznek ugyan, tekintve azonban, hogy az árvás törvényszék nem pusztán administratív hatóság, hanem a peres ügyeken kívüli jogügyletekben birói hatóságot is gyakorol, ennek gyakorlására pedig csak a bírósági személyek vannak jogosítva, szavazattal az említett közigazgatási tisztviselők ezután birni nem fognak.

8. §.

Valamint az árvák és gondviseltek ügyei és vagyona általában, úgy azok hatóságilag kezelt tőkepénzeik is, egyedül és kizárólag csak az árvás törvényszék intézkedése alatt állanak, következőleg az árvatárból ide értvén az úgynevezett tartalék alapot is, pénzt, vagy pénzértéket, — a netaláni jutalmazásokat, vagy fizetésbeli pótlékokat sem véve ki — kiutalványozni csak az árvás törvényszék van jogosítva.

Az árvapénztár időszakonkénti megvizsgálása és a kezelő pénztárnok megszámloltatása azonban a közigazgatást illeti.

9. §.

1868. évi január 1-től fogva az árvapénztár az árváknak és gondviselteknek összesítve kezelt tőkepén-

zeiktől 5 és $\frac{1}{2}$ száztóli kamatot fizet, és csak $\frac{1}{2}$ száztólit csatol a tartalék-alaphoz, a tartalék-alapra nézve pedig kimondatik, hogy abból csak a netalán kinevezendő árvatári ügyész nyerjen fizetést, illetőleg ezen ügyészi állomás nem szervezése esetében csak a tőkepénzek és kamataik behajtásával és biztosításával összekötött szükséges kiadások, és az e körül tett szolgáltatokért, az árvás törvényszék által megalapítandó munka díjak fedeztessenek, minden egyéb úgynevezett jutalmazások, és fizetésbeli pótványozások pedig megszüntetnek.

Az eddig szedett megőrzési díjak, — kivéven azon megőrzési díjakat, melyeket a volt cs. kir. adóhivatalok 1861-ben a megyének eszközölt átadás alkalmával levontak, melyek csak azon összegekben szedendők be, mely összegek az átadási okmányban mint levont összegek visszatartattak. — 1868. január 1-től fogva megszüntetnek.

10. §.

Miután egy részről az érdeklett feleknek terhelésével jár, a most fenálló azon gyakorlat, miszerint az öröklési tárgyalások, jelesen a hagyatéki tömeg feletti osztályoknak egyesség útján megkísértései, az árvás törvényszék előtt mennek végbe, s e miatt az érdeklett felek, a megyének legtávolabbi részeiből is a törvényszék székhelyén megjelenni kénytelenek, más részről pedig a törvényszék tagjai másképeni elfoglaltságuk mellett, ezen csak nem naponta előforduló tárgyalások vezetésére elégtelenek bizonyultak be, hogy tehát mind az érdeklett feleknek könnyebbség szerzetésük, mind a törvényszék tagjai erre fordítandott idejüket más hivataltal teendőik teljesítésére használhassák, az öröklési

tárgyalás, s különösen az osztályos egyességek megkésérlése azon esetekben is, a hol árvák vagy gondnokság alattiak vannak érdekelve, a kerületi szolgabírákra ruháztassék, s az árvás törvényszék az erre vonatkozó utasítás kibocsájtásával megbizatik.

Az árvás hagyatékok kellő világlatban tarthatása tekintetéből pedig, a közigazgatási hatóság, a lelkészek által évnegyedenként beküldetni szokott haláleseti anyakönyvek másolatait a törvényszékkel közölni tartozik.

11. §.

Addig is, míg a törvényhozás útján egy új büntető törvénykezési eljárás életbe léptetnék, ezen megye közönsége a jelenleg fenálló büntető törvénykezési eljárást, az alkotmányosság követelményeivel, a kor szellemével, és a jogtudomány mostani előhaladott elveivel összhangzásban hozni kívánván, de más testvér hatóságok példájára is, a fenyítő törvényszék tárgyalásait — a határozathozatalt mindazon által kivéve — nyilvánosoknak jelenti ki, — mihez képest a fenyítő törvényszék üléseiben meglett korú illedelmes személyek mint hallgatók, a mennyiben a tárgyalási terem helyisége megengedi, — jelenlehetnek, a vádlottak pedig védőt nem csak írásbeli, hanem sommás szóbeli bűnvádó ügyekben is használhatnak.

A törvényszéknél, vagy az elnöknél bejelentett védőnek, a védelemre való elkészülés végett megengendő hogy a vádlottal érintkezhessék, és a periratokat felügyelet alatt megtekinthesse.

12. §.

Rabokat konyhai- vagy más állandó magánszolgálatra használni nem szabad.

Azoknak a börtönben, vagy azon kívül való foglalkoztatása iránt a megye első alispánja, annak akadályozása esetére a másod alispán intézkedik.

13. §.

A büntető ítélet végrehajtásának elhalasztása — a mennyiben ennek helye lehet, valamint a fölötti határozás, valjon valamely bilincsre ítélt rabról ennek egészségi állapota miatt a bilincs egy időre, vagy a börtön büntetés egész tartalmára levecendő-e? egyedül és kizárólag a fenyítő törvényszék hatásköréhez tartozik.

Ha tehát valamely bilincsre ítélt rabnál oly figyelemre méltó körülmények forognának fenn, melyek annak a bilincs hordozásától való felmentését alaposan indokolják, a várnagy erről jelentést teend a fenyítő törvényszéknek, ez pedig egy megyei orvos hozzájárulásával megvizsgálja, vagy megvizsgáltatja az illető rabot, s aztán — a nélkül azonban, hogy az orvos véleményéhez kötve volna, — határoz a bilincstől felmentés felett.

14. §.

A vizsgálati foglyok az elítéltektől — a mennyire lehet — elkülönítendők; és miután senkit míg törvényesen el nem ítéltetik bűnösnek jogszerűen tartani nem lehet, azokkal — becsületök és személyök iránt lehető kimélettel kell bánni.

A vizsgálati foglyoknak megengedtetik, hogy saját ágyneműiket használhassák, és élelmezésükről magok gondoskodhassanak, szeszes italokat azonban kívülről bevinni és még inkább használni — a tiszti ügyész; engedelem nélkül nem szabad.

Akár vizsgálati, akár elítélt foglyoknak rokonuk vagy más személyek általi meglátogatása, csak a tisztí ügyésztől nyert engedelem és felügyelet mellett történhetik.

15. §.

Az ügykezelés nyilvánóságba tartása, s ellenőrzése végett minden törvényszéki előadó tartozik minden évnegyedben 8 nappal a bizottmányi gyűlés tartása előtt, a néki osztott ügydarabok számáról az elnöknek egy kimutatást előterjeszteni, az elnök pedig ezen kimutatások alapján, minden évnegyedben jelentést teendő a bizottmányi gyűlésnek a törvényszék mind négy osztályában előfordult ügydarabok számáról, az elintézetlenül maradtak számának pontos előadásával.

16. §.

A törvényszék mindegyik osztályában külön beadványi jegyzőkönyvek vezettetnek; ezen beadványi jegyzőkönyveket naponkint — még pedig köznapokon délelőtt 8-tól 11 óráig, és délután 3-tól 5-ig, és ünnepest vasárnapokon délelőtt 8-tól 11 óráig nyitva kell tartani.

Az iktató köteles ezen hivatalos órákat pontosan megtartani.

A hivatalos órákon, és hivatali helyen kívül az iktatónak semmi beadványt nem szabad elfogadni.

Továbbá tartozik az iktató a beérkezett beadványokat a beérkezési idő rendje szerint iktatni be, és a beadványi jegyzőkönyvet minden délután a megállapított órák elteltével az elnöknek bemutatni, ki azt megtekinti és aláírja.

17. §.

A törvényszék valamennyi osztályának irodai személyzete egy irodává egyesítettik, olyképen, hogy a kiadványozást a telekkönyvi osztályban is, a törvényszék mostani kiadója teljesítse, az írnokok pedig, mindennemű irodai munkát tartoznak végezni.

A törvényszéki írnokok számának szükséges szaporítása végett, a törvényszék elnöke intézkedend.

18. §.

Az irodai tisztviselők telekkönyvi vezetőtől kezdve — köznapokon délelőtti 8-tól 12-ig és délután 3-tól 6 óráig, ünnep és vasárnapokon pedig délelőtt 8-tól 10-ig a hivatalban folyvást jelen lenni, és a reájok bízott munkát szorgalmasan végezni tartoznak, magától értetődővén, hogy az isteni-tiszteletre való menetel a hivatalos órák tartama alatt is szabadságukban áll.

A hivatalos órák meg nem tartása esetében a kimaradását, vagy késedelmes megjelenését igazolni nem képes tisztviselő fegyelmi elbánás alá esik.

A törvényszéki előadók nem kötvék ugyan hivatalos órákhoz; elvárja azonban a megye közönsége tőlük, hogy annyi időt és szorgalmat fordítandnak a reájok bízott ügydarabok elintézése körül, a mennyi megkívántatik arra nézve, hogy kiki a neki osztott ügydarabok feldolgozásában lehető gyorsasággal és folytonossággal járjon el, és hátralékai ne legyenek.

1V.

A szolgabírói bíróságokról.

19. §.

Minden szolgabíró beadványi jegyzőkönyvét a 17. §-ban a törvényszéki beadványi jegyzőköny nyitva tartására nézve megállapított hivatalos órákban nyitva tartsa, s abba minden beadványt, habár már előző iratai (ante actai) volnának is, és pedig magán az érkezés napján, — ha ez a hivatalos órák eltelte előtt történt, — külön szám alatt iktassa be.

20. §.

Tekintve, hogy az 1836-dik évi XX-ik törv.-czikk 8-ik §-sa szerint sommásszóbeli keresetet szóval is lehet előadni, és a szolgabíró tartozik az ily szóbeli panaszt elfogadni és jegyzőkönyvbe foglalni, a törvény ezen rendelete azonban — melynek jótékonyágát és célszerűségét főképp csekélyebb jogügyekben és szegény sorsu felek irányában lehetetlen el nem ismerni, — vajmi ritkán tartatik meg : jövőre a szolgabírák ezen törvényes határozmánynak pontos és lelkiismeretes megtartására köteleztetnek.

21. §.

Hogy pedig a felek akár szóbeli panaszok előadása, akár más kérelem előterjesztése, avagy értesítés nyeres végett a szolgabírót a hétnek legalább egy napján egész bizonyossággal hon találják, minden szolgabírónak a hétnek legalább egy bizonyos napját törvényt napul kell

körözwény által kijelölni, mely napon aztán a szolgabíró — elháríthatlan akadályokat kivéve — mulhatlanul hivatalában tartózkodni, és a szóbeli panaszokat meghallgatni s illetőleg jegyzőkönyvbe foglalni tartozik.

Ha a szolgabíró a törvény napon valamely el nem halasztható sürgős hivatalos ügyben hazulról eltávozni kénytelenítettnek, vagy betegsége akadályozná a felek panaszait meghallgatni, tartozik gondoskodni arról, hogy őt a törvéynapon esküdtje helyettesítse.

A kijelölendő törvéynapot pedig haladéktalanul az első alispánnak, megyeszerte leendő közhírré tétel végett bejelenteni köteles.

22. §.

Kötelességül tétetik a szolgabírói bíróságoknak, hogy mindjárt magán a tárgyalási határnapon mondják s hirdessék ki az ügy állásának megfelelő bírói határozatot, a mennyiben pedig ez elháríthatlan akadályok miatt nem volna teljesíthető, ez esetben, ha a felek egyike, vagy másika, avagy azok képviselői más járásban laknak, a kihirdetés az ezek lakhelyének megfelelő bíróság útján eszközöltessék.

23. §.

Kötelességül tétetik továbbá a szolgabíráknak, hogy a kikézbcsítés végett hozzájuk érkező ügydarabok kézbesítése iránt haladéktalanul intézkedjenek, és a vétjegyeket visszaérkezésük után legfeljebb 24 óra alatt küldjék vissza az illető hatóságnak, és az idegen kézbesítésekről külön naplót vezessenek.

Miután pedig a kézbesítések a községi bírák által eszközöltetnek, ezeket kibocsátandó körözwények által a kézbesítés módjáról, úgy miként az, az 1840-ik XV.

törvényezikk 205 — 216 §§-ban foglaltatik, tanítsák ki, és a kézbesítések körüli mulasztásuk, vagy szabályellenes eljárásuk által felmerülhető kár és költségek megtérítését illetőleg őket terhelő felelősségre, s arra figyelmeztessék, hogy azon bíró vagy jegyző, a ki a kézbesítést késedelmesen teljesíti, vagy a vétjegyet azonnal visszaküldeni elmulasztja, még fegyelmi úton is annyi-szor a mennyiszer 3-tól 20 frtig terjedhető pénzbírsággal fog büntettetni.

Ha pedig a késedelem vagy mulasztás a szolgabíró-t terheli, ez személyes felelősség terhe alá esik.

24. §.

Ha valamely a büntető törvény súlya alá eső tettek elkövetése jelentetik be a szolgabíró-nak, ez köteles az előleges vizsgálatot a fenyítő törvényszék, vagy a tiszti ügyész utasításának bevárása nélkül saját hatáskörében azonnal megtenni, s a tettes vagyoni s erkölcsi bizonyítványát is megszerezni, és csak az előleges vizsgálat megtétele után jelentse fel az esetet a fenyítő törvényszéknek, és kísértesse be a netalán fogva levő tettest a megyei börtönbe.

25. §.

A kerületi tisztviselők is tartoznak az előttök folyamathoz álló ügyekről negyedévenként 8 nappal a bizottmányi közgyűlés tartása előtt az első alispánnak jelentést betérjeszteni.

V.

Fegyelmi szabályok.

26. §.

Mind a közigazgatás, mind a törvényszéki ügyeknek folytonos és akadálytalan kezelése végett a megye székhelyén következő hivatalok, ugymint : alispáni, jegyzői, tiszti-ügyészi, számvevői, törvényszéki, pénztárnoki, központi szolgabírói, levéltárnoki, főmérnöki és várnagyi hivatalok kötelesek állandó lakást tartani, mely hivatalokat viselő tisztviselők a székhelyről — az úgynevezett sátoros-ünnepeket kivéve — csak az illető alispántól, illetőleg a megyei bizottmánytól nyerendő engedelem mellett távozhatnak.

Tizennégy napig terjedő időre a közigazgatási tisztviselőknek az első alispán, illetőleg ennek akadályozása esetében a másod-alispán, — a törvényszéki tisztviselőknek pedig a másod-alispán, mint törvényszéki elnök adhat — de egy évben egy-egy tisztviselőnek csak négyszer — szabadságot, melynek megadásánál arra legyenek tekintettel az alispánok, hogy az által a közszolgálat hátramaradást ne szenvedjen.

Tizennégy napnál hosszabb időre leendő távozásra minden központi tisztviselő, s így magok az alispánok is a megyei bizottmányhoz kötelesek engedelmeztetve folyamodni, mely szabadságadás tehát csak a megyei bizottmányt fogja illetni.

A megyei székhelyen kívül hivataloskodó tisztviselők, és ugyan a járási főbírák illető járásukban, a szolgabírák pedig illető kerületükben; végre az esküdtek szolgabíráik székhelyén tartoznak állandón lakni.

Ezen tisztviselők is ha járásukból s illetőleg kerületükből nem hivatalosan — három napnál hosszabb időre akarnak távozni, erre az első alispántól, illetőleg a megyei bizottmánytól engedélyt tartoznak kérni.

27. §.

A tisztviselőknek általában meg nem engedtetik, hogy magánügyekbeni eljárásukért az őket szabályszerűleg megillető utazási költségeken, és napidij illetményeken fölül még külön úgynevezett tisztelet díjakat — bár a felek önkéntes megkínálására is elfogadhassanak, az őket törvényessen megillető utazási költséget, és napidij illetményt pedig mindenkor szabályszerűleg felszámítani, s illetékesen megállapíttatni tartoznak; s e nélkül azt elfogadniok nem szabad.

28. §.

A megyei tisztviselők azon magán ügyek és közvetett és közvetlen vitelétől, melyek magán ügyvédek hivatásához tartoznak, szigoruan eltiltatnak.

29. §.

Azon tisztviselők, kik, szabadság nélkül eltávoznak, vagy a szabadság időt önhatalmulag meghosszabbítják, úgy szintén azok is, kik a rájuk nézve megállapított hivatalos órákat meg nem tartják, mind azok, kik a fent megállapított szabályok ellen vétenek, vagy kik hivatalos kötelességüket elhanyagolják, az illető alis-

pán által a megyei bizottmányoknak (fegyelmi elbánás végett) feljelentendők.

A megyei bizottmány az ilyen tisztviselőt előre bocsátott vizsgálat után a fenforgó körülményekhez képest büntetendi.

Kelt Ipolyságon, october 19-én 1867.

Horváth Miklós, m. k.
másod alispán, mint választmányi elnök.

Majlát István, m. k.
főjegyző.

A magyar nyelv és irodalom tanterv
 1987. évi módosítása
 Budapest, 1987.

A magyar nyelv és irodalom tanterv
 1987. évi módosítása
 Budapest, 1987.

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv és irodalom tanterv
 1987. évi módosítása
 Budapest, 1987.

A magyar nyelv és irodalom tanterv
 1987. évi módosítása
 Budapest, 1987.

A magyar nyelv és irodalom tanterv
 1987. évi módosítása
 Budapest, 1987.

